

6. Токменко О. Інформаційні технології у викладанні іноземних мов: сьогодні і скрізь віки допомогу / О. Токменко // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2006. – № 2. – С. 98–100.

7. Englishmed.com. Освітній сайт. URL: <http://www.englishmed.com>.

8. Hospital English.com. Освітній сайт. URL: <http://hospitalenglish.com>.

9. Innerbody. Освітній сайт. URL: <https://www.innerbody.com>.

10. Medicalenglish. Освітній сайт. URL: <https://www.medicalenglish.com>.

11. Medical Terminology Systems, Seventh Edition Audio Exercises F.A. Davis. ApplePodcasts. Освітній сайт. URL: <https://podcasts.apple.com/ca/podcast/medical-terminology-systems-seventh-edition-audio-exercises/id630078698?mt=2>.

12. MedlinePlus. Сайт національної бібліотеки медицини США. URL: <https://medlineplus.gov>.

13. ManyThings.org. Освітній сайт. URL: <http://www.manythings.org>.

14. ProProfs. Сайт освітніх ресурсів. URL: <https://www.proprofs.com/quiz-school/browse>.

Вождаєнко А.В.

аспірантка,

Університет імені Григорія Сковороди в Переяславі

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ АКсіОЛОГіЧНОГО ВІВЧЕННЯ ЛІРИКИ В ПРЕДМЕТНІЙ ДИДАКТИЦІ

Певний відтинок часу дав зрозуміти, що на стадії становлення методичної науки вченими та видатними діячами національної культури активно висловлювалися, актуальні і в наш час думки, про поєднання навчання та виховання на уроках літератури. Розвиток учнів обумовлювався естетичним впливом художнього твору, життєвим і творчим шляхом письменника, досвідом учителя, що є мотивацією до самовиховання та самонавчання учнів. У першій половині ХХ століття методика викладання

української літератури проголошувала освітній процес як навчально-виховний, про що говорить аналіз численних наукових праць у даній галузі.

Виховання засобами художнього слова знаходимо в ідеях українських учених, таких як: А. Лісовський, Н. Приймас, Я. Ружевич, А. Острогорський, Л. Цимбалюк, О. Чепурко тощо. Питанням навчання та виховання учня, аксіологічного сприймання ліричного твору за допомогою літературної освіти висвітлено у працях сучасних українських вчених-методистів, які суголосно відзначають спорідненість ціннісного виховання здобувачів освіти із викладанням літератури як української так і зарубіжної: Ю. Бондаренко, А. Вітченко, В. Гладишев, С. Жила, О. Ісаєва, Л. Мірошниченко, Л. Нежива, А. Ситченко, Г. Токмань, В. Уліщенко, В. Шуляр, Т. Яценко та ін.

Науковці-методисти протягом багатьох років розробляли концепції удосконалення шкільної літературної освіти, досліджували проблеми формування національної свідомості учнів, виховання на загальнолюдських цінностях та на традиціях українського народу, розвиток читацької компетентності школярів, вдосконалювали та модернізували методи та прийоми вивчення української літератури в школах. Такі методичні та теоретичні розвідки засвідчували стрімкий приріст оновлення змісту літературної освіти та трансформацію традиційного навчання вчителем основних аспектів знань на уроках української літератури в їх самостійне здобуття учнями-читачами.

Більшість методистів початку ХХІ ст. (Н. Волошина, В. Гладишев, А. Градовський, О. Ісаєва, Ж. Клименко, Л. Мірошниченко, І. Ненько, А. Ситченко, Г. Токмань) вважають, що методика аналізу художнього твору також має виховний вплив на учнів. Учень індивідуально сприймає твір і знаходить значущі для себе цінності. Вони відображені і в характерах персонажів, і в порушуваних проблемах, якщо ми говоримо про поезію, то цінності виражені у емоційному навантаженні, глибинних підтекстах тощо.

У процесі аналізу художнього твору важливо враховувати і рід і жанр виучуваного твору, наприклад, визначати лірику інтимну, патріотичну, пейзажну та ін. Однак, слід підкреслити, що учителю необхідно відходити від звичного підходу до аналізу, адже стрімкий розвиток освітнього процесу диктує необхідність у інноваційних педагогічних технологіях.

В умовах сучасної української школи стоїть пріоритет національно-патріотичного виховання учнів. Художні твори вивчаються через призму історичних процесів, що відбувалися в країні у тих чи інших роках. Старшокласники тільки тоді зрозуміють твір, коли дізнаються історію написання твору, історичну зумовленість, біографічні дані митця та літературний процес у якому з'явився твір – усе це дає глибокий аналіз художнього тексту. Для прикладу, ліричні вірші, що вивчаються у 10–11 класі припадають на історичний період тоталітарних режимів, дисидентства, «розстріляного відродження» та ін. Поезії, що насичені темами боротьби за незалежність, за права і свободи людини, злочинні репресії формують особистість із патріотичними поглядами, незламну духом, яка здатна відстоювати свою гідність і позиції України.

На думку Бондаренка Ю., національне виховання – це формування в учнів продуктивних для національного розвитку України суспільно-політичних, духовно-культурних та морально-психологічних орієнтирів, поєднане з процесом включення школярів у систему ідентифікаційних зв'язків зі своїм народом. Патріотичне виховання на уроках словесності має здійснюватись на основі проблемного вивчення текстів, де однією з ідейно-тематичних домінант є активна і пасивна настанови до національного відродження [1, с. 23].

Скажімо, С. Жила вважає, що «методична система вивчення української літератури у взаємозв'язках із різними видами мистецтва допомагає формувати духовну культуру школяра в тісному зв'язку з культурою її народу, розвиває особистісно-

ціннісне ставлення до мистецтва, здатність до сприймання, розуміння й творення художніх образів, потребу в художньо-творчій самореалізації та духовному самовдосконаленні» [2, с. 232]. Читаючи поетичні твори, учень вчиться оцінювати життєві явища, об'єкти живої природи і на цій основі сприймає і оцінює красу навколишнього світу, красу людських почуттів та красу поетичного слова, естетично осмислює дійсність та налаштовує нерозривний контакт із емоційною домінантою вірша. Усі ці аксіологічні категорії неопосередковано засвоюються юними читачами у процесі аналізу ліричних поезій.

Слушне твердження зазначає і Г. Токмань, що «аналізуючи ліричний твір, розкриваємо емоційний, інтелектуальний, образний і музикальний феномени ліричного твору. Ідемо текстуальним шляхом, наближаючись до психології творчості та індивідуально тлумачачи виражений у вірші перебіг образів, думок, почуттів. Суб'єктивність лірики є плідним джерелом проблемних ситуацій під час її вивчення, комунікативні затемнення екзистенційно розгадуються учнями. Виразальні засоби мови поетичного твору та засоби версифікації розглядаються як самоцінне естетичне явище і як вираження конкретних думок, почуттів, настроїв людини» [3, с. 285]. Засобами ліричних творів учитель формує загальнолюдські, національні цінності у процесі становлення особистості, спонукає учнів захоплюватися красою і багатством рідної землі, природи, пишатися знатними земляками.

Отже, осягаючи й осмислюючи поетичні твори українського мистецтва, особистість потрапляє у світ «національного духу», вона страждає, переживає, міркує разом з ліричними героями; їхні страждання, переживання та міркування скеровують світоглядну активність особистості. Цим літературне мистецтво утверджує вічну цінність та унікальність людини. Кожна програмова поезія та поезія позакласного читання несе в собі вагомий виховний потенціал, скеровуючи учня на ціннісні орієнтири, які формують духовно багату особистість.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко Ю. Урок літератури в системі національного виховання / Ю. Бондаренко // Рідна шк. 1998. – № 9. – С. 22–26.
2. Жила С. Теорія і практика вивчення української літератури у взаємозв'язках із різними видами мистецтв у старших класах загальноосвітньої школи [Текст] : дис... д-ра пед. наук: 13.00.02 / Жила Світлана Олексіївна ; Чернігівський держ. педагогічний ун-т ім. Т.Г. Шевченка. – К., 2004. – 465 арк. + дод. арк. 467–579.
3. Методика викладання української літератури в старшій школі на екзистенціально-діалогічних засадах [Текст] : дис... д-ра пед. наук: 13.00.02 / Токмань Ганна Леонідівна ; Переяслав-Хмельницький держ. педагогічний ун-т ім. Григорія Сковороди. – К., 2002. – 487 арк.

Денисенко А.М.

студент,

Науковий керівник: Чехуніна А.О.

кандидат мистецтвознавства, доцент,

Херсонський державний університет

ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В МОЛОДШИХ КЛАСАХ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

Реалії сьогодення в усіх галузях життя України, а також мінливість сучасного світу обумовлюють виникнення нових вимог до національної системи освіти та виховання, провідним завданням якої є створення сприятливих умов для «всебічного розвитку дитини як цілісної особистості, її здібностей і дарувань, збагачення на цій основі творчого й інтелектуального потенціалу народу, формування громадянина України, здатного до свідомого суспільного вибору» [1]. Вагоме значення в процесі реалізації завдання вітчизняної системи освіти та виховання відіграють